



KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 40 K, na $\frac{1}{2}$ strani 25 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 23. V Ljubljani, 15. decembra 1903. Leto XX.

Obseg: Vabilo na naročbo »Kmetovalca«, oziroma k pristopu k c. kr. kmetijski družbi kranjski. — Poglavitni nedostatki našega kmetovanja. — Gnojenje vinogradov. — Poraba žvepla v vinogradništvu in kletarstvu. — Neuspehi z umetnimi gnojili in njih vzroki. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vabilo na naročbo »Kmetovalca«,

oziroma k pristopu k c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Kmetovalci so pri nas na Kranjskem, kakor v vseh slovenskih pokrajinah, v najtužnejšem položaju. Splošno ne donajajo naše večinoma zadolžene kmetije niti toliko, da bi gospodarji izhajali; oni se zato naprej zadolžujejo, ali pa obupani zapuščajo svoj dom in se izseljujejo. Vzroki temu so različni, a poglavitni vzrok je naše nazadnjaško kmetovanje, vsled česar naše kmetijstvo komaj polovico tistega donaja, kar bi moglo in moralo. Za pridnega in varčnega gospodarja, ki ume prav kmetovati, so pri nas razmere upoštevati za ugodne. Kdor si prizadeva umno in pravilno kmetovati, ne le izhaja, temveč se njega blagostanje celo množi. Iz tega sledi, da za napredek vnetemu kmetovalcu ni obupati, če mu je trdna volja samemu sebi pomagati.

Edino v samopomoči je rešitev našega kmetijskega stanu!

Kakor se mora človek vsake reči učiti, če jo hoče znati, tako se mora tudi kmetovalec učiti, kako naj si sam pomaga. Če so naši kmetovalci, zlasti kmetje, v tem pogledu doslej malo, ali niso skoraj nič naredili, ni njih krivda, temveč je krivda onih činiteljev, ki so zamudili osvobojenega kmeta vzgojiti in izobraziti za samostojno gospodarjenje, za umno kmetovanje, in ga tako niso usposobili za samopomoč. Kakor moramo mladega človeka vzgajati in naobrazovati, da bo enkrat sposoben, da si sam kruk služi in si sam pomaga, tako je vzgajati tudi stanove, zlasti kmetijskega.

Prva naloga c. kr. kmetijske družbe kranjske in njenega gospodarskega lista »Kmetovalca« je, naše slovenske gospodarje vzbujati k napredku, jim dajati navodila za umno gospodarjenje, jim pomagati, da pri svojih na merah naredbe kmetijstvo dobičkonosnejše, izkratka:

kmetovalce vzbujati in vzgajati za samopomoč.

Kmetijski družbi kranjski ne gre za gmotne uspehe, ker ima dovolj premoženja, da se sama vzdržuje; ona celo dohodke iz tega premoženja obrača zgolj na korist svojim udom. Kmetijska družba želi z nabiranjem udov, oziroma z nabiranjem naročnikov na „Kmetovalca“, doseči le gori označeni namen, kajti vsak ud, vsak naročnik je nov sodelovalec za dovajanje našega kmetijskega stanu k blagostanju. To je edini cilj naše družbe, ki mora biti tudi prisrčna želja vsakega pravega rodoljuba.

Udje kmetijske družbe dobivajo za malo udnino letnih 4 K brezplačno gospodarski list „Kmetovalca“, dobivajo sadna drevesca brezplačno ali po znižani ceni, dobivajo v vseh zadevah nasvete, oziroma navodila, in družba jim po znižani ceni priskrbuje nad 50 gospodarskih potrebščin v zajamčeni kakovosti, kakor sadno drevje, semena, umetna gnojila, močna krmila, stroje itd. **S ponosom lehkó trdimo, da ni enakega zastopa v Avstriji, ki bi toliko storil za svoje ude, kakor c. kr. kmetijska družba kranjska.**

Gospodarski list „Kmetovalec“ je najstarejši slovenski list kmetijske stroke, kajti on nastopi prihodnje leto svoj 21. letnik. „Kmetovalec“ prinaša poučne in spodbudne narodnogospodarske in kmetijske spise iz vseh panog kmetijstva, kakor iz poljedelstva, sadjarstva in živinoreje, ter neguje vinstvo v taki meri, da popolnoma nadomestuje poseben slovenski strokovni list za vinstvo. „Kmetovalec“ je prvi strokovni list v Avstriji, ki je v svojih predelih vpeljal odgovore na gospodarska vprašanja iz vrste naročnikov v posebni obliki in na poseben način. Vsled teh vprašanj in odgovorov prinaša list reči, ki najbolj zanimajo bralce ter so naročniki nehoté listovi sotrudniki.

Sotrudniki „Kmetovalca“ so vsi najboljši slovenski kmetijski veščaki.

„Kmetovalec“ je strogo gospodarski list, čegar prvi in edini namen je spodbujati slovenske kmetovalce k potrebnemu napredku v kmetijstvu; on se nikdar ne dotika niti z besedico politike; zato naj ne bo slovenskega gospodarja, ki bi ne bil naročen na ta list, ki mu je odkritosrčen prijatelj, kažipot pri gospodarjenju in svetovalec ob vseh prilikah njegovega gospodarskega življenja.

Udnino, oziroma naročnino v znesku 4 K je pošiljati pod naslovom:

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Poglavitni nedostatki našega kmetovanja.

Ne poznamo ne sestave zemlje in krmil ter ne ustroja živali, ne vemo za pogoje uspevanju rastlin in živali, zato kmetujemo tjavendan po starem kopitu in verujemo na vraže.

Obdelovanje njiv je isto kakor pred sto leti; večina orje na ozke kraje, gnoji in rahlja le polovico zemlje, in da bi rodno zemljo poglobili, pride malokomu na um, zato pa tudi pri nas pridelujemo le četrtno — ali tretjino tistega, kar pridelujejo drugod, oziroma kar bi lahko pridelovali.

Menjava semena je nezadostna in seme premalo čistimo, zato so njive zapleveljene; potem pa tarnamo: „Pridelek moram takorekoč od plevic kupiti!“ Na umnih kmetijah plevic niti ne poznajo.

Travnike še vedno premalo skrbno obdelujemo in gnojimo. Še enkrat toliko sena bi lahko dobivali kakor sedaj. Rovti po planinah in košenice drugodi ne plačujemo niti košnje, dočim bi s pomočjo umetnih gnojil lahko dajali ti prostori štirikrat toliko in tudi več krme. Planine se ne zboljšujejo in so največkrat na kvar živini. Če bi z umnim ravnanjem doma pridelovali dovolj krme, bi imeli dobro rejeno živino, ki bi molzla vse leto, in naše strme planine bi postale to, kar so tudi edino: zdravišča in vzrejevališča za plemeno goved.

Za sadjarstvo se še veliko premalo brigamo in vso skrb za drevje prepuščamo ljubemu Bogu.

Nove vinograde smo pač zasadili, a kaj bo, če jih ne bomo zadosti gnojili? Ameriški vinogradi potrebujejo ogromno gnoja, in na te ogromne množine gnoja nikakor nismo pripravljeni. Umnega kletarstva skoraj ni, in kar ga je, je šele v povojih.

Naši hlevi niso kar zanič; ali so zaduhle gnojniške jame, ki zavirajo vsako uspevanje živine, ali pa so bahato in drago zidane stavbe, ki ne odgovarjajo namenu. Stelja, ki stane veliko truda in dela, ki je torej draga, a za gnoj ni skoraj nič vredna, se na nečuten način zapravlja. O gojenju gnoja nimamo pojma, in dragocena gnojnica se izgublja.

O napakah pri živinoreji, kterih je vse polno, se nakratko ne da niti govoriti. Izbera bikov in ravnanje z njimi, vzreja plemene govedi, zanemarjanje vseh pravil umne reje in vzreje domačih živali prizadeva našim kmetovalcem na leto milijone izgube. Koliko milijonov kron je na pr. po Slovenskem zakopanih še v hlevih, ki se z majhnim trudom dajo dvigniti potom umnega mlekarstva in mlekarškega združenstva.

Na naših odprtih ognjiščih, ki so gnezda nesnage in stalna nevarnost za požare, se izgubljajo neizmerne množine drage toplote, kajti za milijone vrednosti gre lesa v zrak. In vendar je les danes silno draga reč;

drva stanejo mnogo truda in dela, in to je denar; mi pa tožimo o pomanjkanju denarja in delavcev.

Delo zapravljamo po vseh potih in kotih, o pomanjkanju delavcev pa tožimo! Naši hlevi požro vse polno nepotrebne dela in stelje, ktera zadnja tudi delo pomenja. Koliko dela napravimo pri napravljanju drv, je bilo že omenjeno. Na njivah, na travnikih in na paši se z umnejšim ravnanjem in s porabo strojev lahko prihrani polovico dela. Namesto več izgledov le enega: Pri našem revnem oranju morata biti dve osebi, drugod zvršuje to delo le ena oseba, in vrhu tega še bolje. Vaška in poljska pota so strašna. Koliko je zamude zaradi tega, koliko trpi živina in orodje! Posestva so razkosana in posamezni deli leže daleč narazen, kar jemlje ogromne množine dragega dela, a vzlic temu se pri nas še ni v enem kraju pričelo misliti na zlaganje zemljišč.

Izgovor, da kmetovalec ne more pošiljati otrok predolgo v šolo, ker jih potrebuje doma, je ničev. Tisto delo, ki ga morejo otroci narediti, je smešno majhno

činiteljev, da skrbе za nas, da nas usposobijo za samopomoč, da skrbе za pravo vzgojo kmetijskega naraščaja, ki bo vedel pobirati krone, ki leže povsodi po kmetijskih domovih, po cestah in njivah! Dokler smo še tako zaostali, so za nas te krone važnejše kakor pa oni vinarji, ki so skriti po kotih, katerih iskati danes še nismo sposobni.

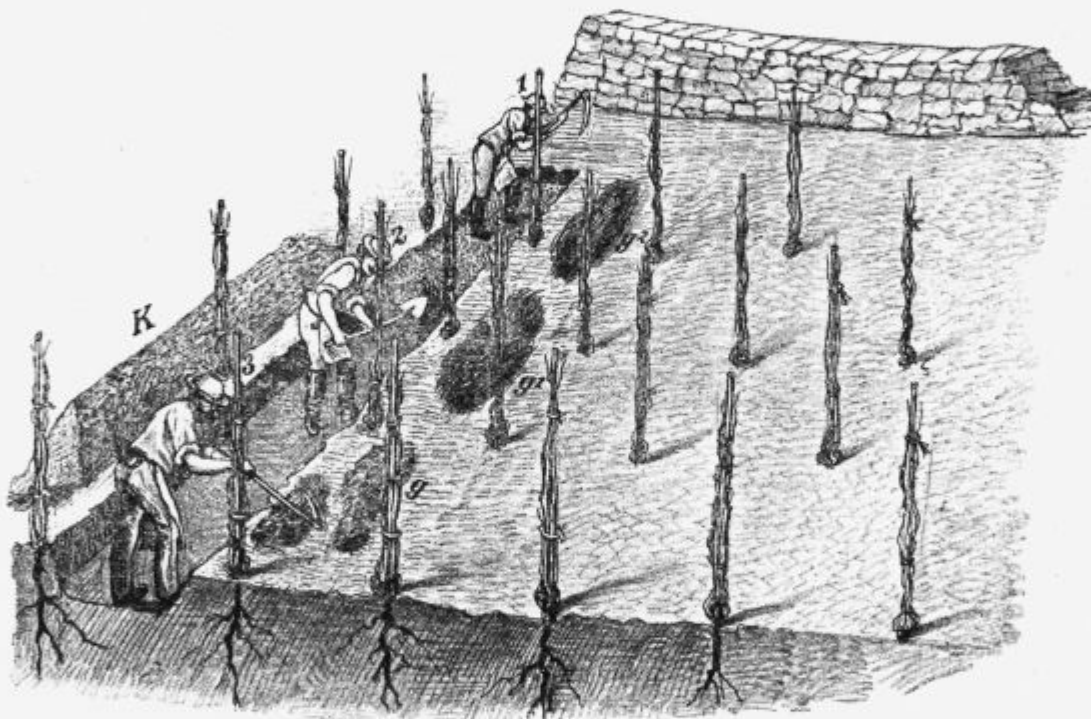
G. P.

Gnojenje vinogradov.

(Piše R. Dolenc.)

(Dalje.)

Po preteku dveh let so pa tako zagnojene trte zopet pričele bujno rasti ter obilno roditi, in rodile so potem po množini porabljenega gnojja vsaj 10, pa tudi 12 do 15 let, in potem se je gnojitev ponovila. Taka gnojitev se tudi zato ne sme smatrati za umno, ker pri njej pride gnoj dosti pregloboko pod površje zemlje. Vsled tega dohaja do gnojja premalo zraka, ki je potreben, da se gnoj razkaja ter v prst izpreminja. Premajhna je pa pri tako globoko v zemljo spravljenem



Podoba 80.

napram tistemu, ki se nepotrebno potrat. Pustimo ta izgovor in bodimo prepričani, da je prvi pogoj našega uspevanja zadostna, dobra in prava šola.

Če ne vemo, kje nas čevelj žuli, ga tudi ne vemo popraviti! Tako je tudi v gospodarjenju. Če nič ne zapisujemo in nič ne računamo, tudi ne pridemo nikdar na to, kje pomanjkljivo gospodarimo. Le s svinčnikom v roki moremo izvedeti, zakaj in kje nas dolгови žulijo.

Spoznavmo torej, v čem grešimo, in poboljšajmo se. Spoznanje svojih napak je prvi korak do zboljšanja. Pustimo nezaupnost in nevoščljivost, ki vlada po naših vaseh, ne brigajmo se za sosedov pezdor, spravljajmo rajši brune izpred lastnih pragov; učimo se skupno delovati za svoj blagor, potem iz nas samih izide prava združna misel, ki je nekaj prepotrebne, ki pa o nji doslej še sluha ni bilo.

Pomagajmo si sami in pomagajmo si tudi na ta način, da z združenimi silami zahtevamo od poklicanih

gnoju tudi razvijajoča se toplota. Vsled obeh teh nedostatkov se gnoj v teku let izpremeni namesto v črno prst, v neko šoti podobno tvarino. Ko so morali l. 1866. zaradi tedanje avstrijske vojske v Italiji staro, kaj strmo državno cesto med Št. Vidom in Razdrtim kar le mogoče hitro preložiti, so presekali v bližini vasi Podgrič neki vinograd. Pri tej priliki je prišel gnoj zadnje gnojitve na dan, in v tem se je lahko še prav dobro razločilo, s čim je bilo nastlano živini, od ktere je bil dotični gnoj, in vendar je od gnojitve pa do prekladanja ceste preteklo že 12 let.

2. Nova vipavska gnojitev vinogradov z gnojem ali z mešancem.

Ko se je leta 1873. na Slapu pri Vipavi pričela deželna vinarska ter sadjarska šola, pričelo se je tudi v njenih vinogradih gnojiti na nov način. Pri tem načinu, o katerem so Slapenci in drugi Vipavci pravili, da

je „po šolsko“ izvršen, se rabi veliko manj gnoj kakor pri prejšnjem, starem načinu. Treba je tudi veliko manj dela, da se gnoj pod zemljo spravi, in trte se čisto nič ne strašijo, kajti one rasejo koj po gnojitvi neovirano naprej in rodijo tudi koj po gnojitvi. Poslednje seveda v bolj skromni meri, ker se gnoj ne more tako hitro zadostno razkrojiti. Prvi pogoj, da postane ta način gnojitve izvršljiv, je pa ta, da morajo biti trte sajene lepo v vrste, kar so v novih vinogradih itak povsodi. Izvršuje se pa ta gnojitev takole. Delavec št. 1. (podota 80.) prekovava s kopalnico (ne z motiko) zemljo med dvema vrstama trt tako globoko, kolikor more s kopalnico seči, do njenih ušes, torej 30 do 35 cm. Gledé širskosti prekopane zemlje mora paziti na to, da ne koplje od vrste do vrste tikoma do trt, ampak da pušča ob vrstah kakih 10 ali še bolje 15 cm zemlje neprekopane, kar se jasno vidi na podobi. Delavec št. 1. mora dalje paziti tudi na to, da s kopalnico ne vleče preveč zemljo k sebi, torej navzdol, ker bi bilo to le nepotrebno delo. Da se delavec loti svojega dela koj v znožju trt, torej koj pri prvih dveh trtah dveh sosednjih vrst na njih spodnjih koncih ter da koplje potem do njih zgornjih koncev, to je pač samoobsebi umevno. Ko delavec št. 1. (imenujmo ga kopača) s svojim delom toliko kvišku pride, da ima za njim delavec št. 2. (imenujmo ga trebača) prostor, nastopi ta z lopato in iztrebi po št. 1. prekopano zemljo na kupec *K*, ležeč ob levi strani prve vrste trt.

Kadar je trebač s svojim delom dovolj daleč, nastopi za njim delavec št. 3., ki ga imenujemo gnojilca. Ta delavec poteza s svojo kopalnico v jarek, iztrebljen po trebaču, gnoj ali mešanec, ki sta ga delavca št. 4. in 5. v posebnih nosilnicah že nanese na kupčke *g*, *g*¹, *g*² itd. med prvo in drugo vrsto trt. V jarku razravna gnoj ali mešanec tako, da ga je povsodi enakomerno za veliko ped na debelo ter ga z nogami potlači. Ko je gnojilec med štirimi ali šestimi trtami obeh vrst gnoj ali mešanec spravi v jarek, okoplje koj vse štiri, oziroma vseh šest trt tako globoko, kakor globoko koplje kopač (št. 1.) jarek. Pri tej priliki prav gladko porezuje trtam tudi rosne in stranske korenine, kolikor jih je do te globočine na trtah. Pri tej priliki obrezuje gnojilec tudi trte prav pravilno nad zemljo. K vsaki trti zatakne tudi kol, kamor trto dvakrat priveže, namreč spodaj enkrat deblo stanovitno, više gori pa napnenec (če je trti puščen) le začasno navpik. Samoobsebi je umevno, da gnojilec potem, ko je gnoj ali mešanec potegnil v jarek ter potlačil zemljo, ki je kopač v vrstah trt ni prekopal (na vsako stran vrst 10 do 15 centimetrov) prekoplje ter jo razširi nad gnojem, oziroma mešancem. Tako gre gnojilec s svojim delom vedno za trebačem in kopačem kvišku.

Ko kopač dospe s svojim delom do vrha ali do zgornjih koncev prvih dveh vrst trt, gre zopet na vznožje in prične svoje delo med drugo in tretjo vrsto tako kakor med prvo in drugo. Nazaj se vrnete, kadar svoje delo med prvima dvema vrstama dovršita, tudi trebač ter gnojilec, in vsak opravlja isto svoje delo med 2. in 3. vrsto trt. Nosilci (št. 4. in 5.) pa donesajo venomer gnoj ali mešanec med naslednje vrste.

Gledé dela trebača je še to opomniti, da mora zemljo metati nad sebe v jarek, ki je po gnojilcu deloma že napolnjen z gnojem in z zemljo, ne pa tik sebe, najmanj pa še pod sebe. Tako mora trebač zato postopati, da zemlja na vrhu narašča, od koder se takó vsled obdelovanja, hoje, dežja prehitro v dolino pomika, tako da se trsne korenine pokažejo iz nje.

Ko dospejo vsi delavci vsak s svojim delom do drugega konca gnojenega oddelka, zmanjka seveda zemlje, da bi popolnoma zakrili gnoj ali mešanec v zadnjem jarku. Da tudi tega zakrijejo, vzamejo vsi delavci motike v roke in zategnejo greben predzadnjega jarka v zadnjega, in tako dalje, dokler ne dospejo do kupca, ležečega ob levi strani prvega jarka, dokler torej ne poravnajo vsega dela. (Konec prih.)

Poraba žvepla v vinogradništvu in kletarstvu.

Ni ga kmalu sredstva, ki bi se dalo tako uspešno rabiti, ki bi bilo tako potrebno v vinstvu in ki bi tako vsestransko učinkovalo kakor ravno žveplo.

Če grozdje napada grozdna plesnoba (oïdium), rabimo žvepleni prah, poprašimo ga in grozde ostane zdravo; če hočemo prazne sode ohraniti zdrave, jih zažveplamo; če sodi niso napolnjeni z vinom, jih zažveplamo, in kan se prepreči; če se vino noče naglo čistiti ali če hoče vsled v njem nahajajočih se gnilih snovi porjaveti ali celo zavreti, se zažvepla, in ta nedostatek je trajno odstranjen; če molí železen del iz sodovih vrat ali od drugod v sod, se prevleče z raztopljenim žveplom, in počrnenje vina je gotovo zabranjeno; če ima vino močan duh po žveplu ali žveplenem vodiku, se pretoči v ravnokar zažveplan prazen sod, in ta duh se takoj izgubi; če je klet vlažna in se v njej rad kaže plesnivec in druge bolezni, se večkrat zažge po nekoliko žvepla ter se klet dobro zapre, in zrak ostane takih trosov prost.

Takih in enakih koristi o žveplu imamo še veliko. Pa ne samo v vinstvu, marveč tudi v drugih strokah ima žveplo veliko vlogo, posebno pri sušenju sadja in pri napravi jabolčnika. Izkratka: žveplo je sredstvo neprecenljive vrednosti, ki ga mora rabiti vsak, še tako nazadnjaški vinogradnik.

Žal, da se to sedaj še premalo upošteva in naši vinogradniki to prekornostno sredstvo rabijo šele tedaj, ko jih je njihova trmoglavost privedla v največje škripce. V nobeni boljši kleti bi se ne smelo pogrešati ne žvepla in ne za rabo tega primerne priprave. Kjer je žveplo in taka priprava v kleti, znači to napredek ter dela na tujca, posebno na strokovnjaka, dober vtis.

Žveplo bi lahko že raditega povsodi rabili, ker je jako ceno in zdravju popolnoma neškodljivo. Edina napaka tega sredstva bi bila, da po žveplu dišeče vino povzroča glavobol. Da pa ima vino duh po žveplu, je zopet kriv vinogradnik, oziroma posestnik dotičnega vina, kajti njegova naloga in skrb je, odstraniti iz vina vse one snovi, ki mu škodujejo na dobroti. In če ima vino duh po žveplu tudi v času, ko bi ga ne smelo več imeti, namreč po prvem pretakanju, t. j. 2—3 mesece po trgatvi, znači nevednost, če ne rečemo celo zanikarnost dotičnega gospodarja.

Zakaj se žveplo v gori navedenih slučajih rabi, sem že omenil; pripomniti mi je še, kako se rabi.

Za uspešno obrambo proti grozdní plesnobi, se morajo vsi novi, spomladi nastali trtni deli, posebno pa grozdje, enkrat pred in enkrat takoj po cvetju z mehom na rahlo požveplati; pa ne preveč na debelo, marveč le toliko, da je vse oprášeno. Žveplati se mora torej še preden bolezen nastopi. V krajih, kjer se ta bolezen leto za letom prikazuje in kjer dela veliko škodo, kakor n. pr. po Vipavskem, Primorskem, po Istri, Dalmaciji itd., je celó jako dobro, če se prvič požvepla koj, ko se zarod pokaže, in potem vsaj še enkrat pred

cvetjem in po cvetju, pozneje pa le tupatam, po potrebi. Žveplo kot tako ne učinkuje naravnost, marveč šele vsled solnčne gorkote iz njega razvijajoča se žveplena sokislina.

V praznih sodih se kaj rad naseli plesnivec. Zato se morajo potem, ko so bili dobro izprani in posušeni, zažveplati, in sicer s pomočjo žveplalnikov, ter se potem dobro zabiti. To delo se ponovi vsake 4 tedne do 3 mesece, kar je odvisno od posode in kleti, kjer je hranjena. Zažiga se toliko časa, dokler ne prične dim pri vehi uhajati.

Ne popolnoma z vinom napolnjeni sodi se zažveplajo le s pomočjo kadičnice, da ne kane kaj gorečega žvepla v vino. Zakadi se le malo, toliko, da je le nekaj praznega prostora s tem dimom napolnjenega.

Vino, ki se noče rado čistiti, ali ki hoče porjaveti in celó zavreti, ali pa ki diši po žveplu, se pretoči v ravnokar zažveplan čist sod. V tem slučaju se zažge za vsakih 100 litrov vina približno 2—5 gramov žvepla. Če je sod jako velik, se to žveplanje še enkrat ponovi, ko je že do polovice ali nekoliko čez polovico natočen, ker med vlivanjem mnogo dima izpuhti. Z žveplanjem po žveplu, oziroma po žveplenem vodik smrdečega vina se kisik žveplene sokislina, t. j. dim sežganega žvepla, spoji z žveplenim vodikom v vodo, dočim se žveplo kot tako izloči ter pade v podobi gošče na dno. Pripomniti mi je le, da tako žveplana črna vina izgube nekoliko barve.

Mazanje železnih delov z razstopljenim žveplom kakor tudi zažiganje navadnega žvepla v kleti je popolnoma enostavno.

Glavno pri tem je, da se vse vrši pravočasno ter da se jemlje le boljše, čeprav dražje, pa čisto rumeno žveplo, ki nima nikakih primesi, posebno če se rabi pri vinu. Za žveplanje grozdja se jemlje le fino zmleto in ne prehlapljeno žveplo, ker se prvo bolje prijema trtnih delov, ker so posamezna zrna špičasta, dočim so od prehlapljenega (sublimiranega) žvepla okrogla.

V kletarstvu se rabi isto žveplo, in si vsakdo lahko sam napravi primerne koščke, ki jih obesi v žveplalnico, če raztopi nad žerjavico nekoliko žvepla ter potegne 3—4krat skoz to raztopino, potem ko se je nekoliko ohladila, 10—20 cm dolge ter 2—3 cm široke popirnat ali platnene koščke. Boljši so popirnat.

Želeti bi torej, da naši vinogradniki in sploh, kdor se z vinom bavi, obračajo v bodoče večjo pozornost na to neprecenljivo sredstvo, kakor se je to dosedaj godilo.

Fr. Gombač.

Neuspehi z umetnimi gnojili in njih vzroki.

Pri umetnih gnojilih so se pokazali tudi neuspehi. Semintja se že sliši, da gospodar toži: „Jaz ne kupim nobenega umetnega gnojila več. Lansko leto sem ga kupil za 36 kron, pa se nič ne pozna“. Slišijo se pa tudi drugačne tožbe o umetnih gnojilih, namreč da rase po umetnih gnojilih bolj prazna krma, da konji kašljajo po krmi, ki je bila gnojena s kajnitom itd. itd.

Vsem tem tožbam in praznim čenčam pa niso kriva umetna gnojila, ampak nevednost in zlobni jeziki. Če nam umetna gnojila ne zaležejo in ne koristijo tako, kakor smo pričakovali, potem je takim neuspehom kriva le napačna raba umetnih gnojil! Umetna gnojila so samanasebi prav dobra in koristna gnojila, ali treba jih je prav rabiti. Dokaz temu so ugodni uspehi, ki so se dosegli s temi gnojili na pravilno gnojenih travnikih. Seveda se primerijo tudi slabi

uspehi. Tem neuspehom pa moramo iskati vzroka v naslednjih okolnostih, ki se pri nas tuintam lahko opazujejo in ki so največ krive, da se gnojenje ne izplačuje. Te neugodne okolnosti so:

1.) Če je na travniku premalo deteljnih in sploh stročnatih rastlin. Tomasova žlindra in kajnit zaležeta predvsem detelji, ki pomaga tudi travi do boljše rasti. Če pa manjka detelje in je travniška ruša sestavljena zgolj iz trav in plevelnih zelišč, potem je treba vsekakor še kakega dušičnatega gnojila (gnojnice, čilskega solitra), da nam pomaga umetno gnojenje. Pomanjkanje detelje je torej eden glavnih vzrokov, če nam Tomasova žlindra in kajnit premalo koristita.

2.) Drugi vzrok neugodnim uspehom je preobilna moča v zemlji. Če je lega travnika preveč vlažna, ne bomo nikdar dosegli dobrega uspeha z umetnimi gnojili, kajti v moči ne pridejo umetna gnojila do prave veljave. Take prostore je treba najprej osušiti. Izkrajajo se je mislilo, da bo Tomasova žlindra, na debelo zmleta, posebno dobra za vlažne prostore; izkušnje zadnjih let so nas pa o nasprotnem prepričale.

3.) Napačno je tudi, če travnikov, ki smo jih pognojili z umetnimi gnojili, nič ne obdelujemo, zlasti še v tem slučaju, če so tla mlačno z mahom poraščena ali pa trda in skorjasta. Če hočemo v takih razmerah z umetnimi gnojili kaj prida doseči, moramo z brano na travnik, da se mah poruže in da se tla pri vrhu nekoliko zrahljajo, takorekoč odpró za ugodno učinkovanje umetnih gnojil. Če tega ne storimo, bodo uspehi umetnega gnojenja polovični in slabi.

4.) Nadaljni vzrok slabim uspehom je tudi to, da kupijo nekteri gospodarji za svoj travnik premalo umetnega gnojila. Taka varčnost je napačna! Če nam nedostaja potrebnih sredstev za nakup potrebnih umetnih gnojil, pognojimo pa manj prostora. Kdor misli, da zadostuje za pognojitve orala travnika 200 kg Tomasove žlindre in 200 kg kajnita, ta se moti! Pri umetnih gnojilih je pač to, da je treba ravno pravih množin! Premajhne množine ne izdajo, prevelike pa škodujejo. Da bi se pri nas trosile preobilne množine umetnega gnojila, tega se ni bati, a rado se pa zgodi, da se raztrosi premalo gnojila, in to je napaka!

5.) Neuspehi se pokažejo tudi v teh slučajih, če se rabijo samo posamezna gnojila, torej če kupimo na pr. samo Tomasovo žlindro, ali pa samo kajnit. Mnogi gospodarji delajo tako iz nevednosti, ker mislijo, da ni med posameznimi umetnimi gnojili posebne razlike in da zadostuje, če kupijo eno samo gnojilo. Takim neuspehom je torej kriva nevednost, ki je tudi v tem slučaju najdražja reč na svetu.

6.) Zelo važen vzrok, da umetni gnoj povsodi ne pomaga, je tudi to, če manjka v zemlji apna. Če je v zemlji premalo apna, potem ne dosežemo nikdar posebnih uspehov z umetnimi gnojili. V takih razmerah je treba, da pognojimo zemljo najprej z apnom. Da se o tem prepričamo, ali je treba zemlji apna ali ne, naj se delajo poskušnje!

7.) Važno je pa tudi to, da se gnojila kolikor mogoče enakomerno raztrosijo, enakomerno po vsem prostoru. Če se umetna gnojila slabo raztrosijo, potem so nektera mesta po travniku premalo, druga pa zopet preveč pognojena; oboje je pa slabo!

8.) Slednjič bi bilo tudi to omeniti, da se kažejo semintja tudi zaradi tega slabši uspehi, ker nimajo umetna gnojila tiste vrednosti, namreč tistih množin redilnih snovi v sebi in v takem stanju, kakor se ponujajo in kupujejo. Zato je prav in potrebno, da se umetna gnojila preiskujejo.

To so torej vzroki, zaradi katerih so se že tuintam pokazali slabi uspehi pri umetnih gnojilih. Že en sam vzrok zadostuje, da se umetno gnojenje ne more dobro sponesti; če se jih pridruži več, potem so neuspehi toliko laže mogoči.

Zato je pa treba, da naši gospodarji na vse to pazijo! Potem gotovo ne bodo pripisovali slabih uspehov umetnim gnojilom, ki so samanasebi dobra in vredna, da se povsodi udomačijo. Resnica je, da nimamo v sedanjih razmerah boljšega in važnejšega pripomočka za zboljšanje travniških pridelkov kakor ravno umetna gnojila. Kjer še nismo prepričani o njih važnosti, delajmo poskušnje z njimi.

R.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 193. Skoz mitnico na deželni cesti moram voziti seno s svoje senožeti, zato vprašam, če so vozovi ob spravljanju tega sena domu **podvrženi mitnini?**

Odgovor: Za mitnice na deželnih cestah veljajo iste določbe, ki so bile veljavne za prej obstoječe državne mitnice. Po teh določbah je vožnja sena z lastne ali v najem vzete senožeti domu mitnine prosta.

Vprašanje 194. Svoje posestvo hočem ograditi s smrekovo sečjo, a eden sosedov mi pravi, da to smem narediti le z njegovim dovoljenjem. Prosim pouka, **ali mora res sosed dovoliti napravo žive meje** in koliko daleč od meje smem smreke saditi? (A. Š. na T.)

Odgovor: Na svojem posestvu smete ktere koli rastline saditi, koder hočete, in sicer tudi ob meji. Sosed pa sme posekati veje in korenine, ki segajo na njegov svet. Če naredite na svojih tleh ob meji smrekovo seč, se nima sosed pravice vmešavati.

Vprašanje 195. Pred leti sem kupil posestvo, s katerim je sklenjena pravica pasti na občinski planini 5 krav. Jaz ne živim na tem posestvu, zato mi vaščani odreka jo pravico do te paše, češ da ne stanujem v vasi. Prihodnje leto se mislim poslužiti te pašne pravice, zato prosim pojasnila, **ali res ne smem pasti na planini in ali tudi komu drugemu ne smem prepustiti pašne pravice?** (M. A. v O.)

Odgovor: Pašne pravice, ki je zvezana z Vašim posestvom, Vam ne more nihče braniti izvrševati, četudi drugje stanujete, in jo lahko pustite izvrševati po drugem ter jo celo lahko prodaste. Deželna komisija za agrarske operacije stoji namreč na stališču, da se take pravice same zase smejo prodajati in kupovati. Če bi občinski, oziroma gospodarski odbor kaj drugače ukrenil, nima tak sklep veljave in se Vi lahko pritožite na deželni odbor zaradi razveljavljenja takega ukrepa.

Vprašanje 196. Pri nas trdijo, da je silno škodljivo **nastiljati molznim kravam orehovo listje**, češ da se jim mleko suši. Kaj je na tem resnice? (I. M. v O.)

Odgovor: Trditev o škodljivosti orehovega listja za steljo je bajka, ki se širi od ust do ust, a iz svoje izkušnje je nihče ne more potrditi, ker ni resnična. Kako naj vendar vstlano listje vpliva na mlečnost? Kaj resnice bi moglo biti na tem, če bi vživanje orehovega listja vplivalo na mlečnost, kajti krave večkrat tudi steljo jedo; pa tudi to ni, ker orehovo listje, tudi zavžito v veliki meri, ne vpliva na mlečnost in ga krave sploh ne marajo, izvzemši, če jih kak bolesten nagon sili zavživati to grenko listje, ki se smatra za zdravilo proti jetiki, zlasti proti škrofelnom.

Vprašanje 196. Pred desetimi leti sem naredil nov hlev, do katerega morem voziti iz svoje gozda le čez sosedov svet. Sosed mi je to dovolil in jaz sem mu obljubil odškodovati ga s primernim zemljiščem drugje. Sedaj pa sosed noče ponujane zemljišča in preti, da bo cel svoj svet zagradil

in meni onemogočil vziti iz gozda v hlev. Ali morem jaz **soseda prisiliti, da proda meni za vožnjo potrebni svet proti primernemu plačilu?** (J. S. v K.)

Odgovor: Če ste se Vi s svojim sosedom tako dogovorili in je bil sosed voljan za porabo sveta vzeti od Vas odškodnino v obliki zemljišča, potem je to pogodba, od ktere od vaju dveh nihče ne more sam odstopiti, in če Vam sedaj sosed dela ovire, ga lahko tožite na izvršitev pogodbe. Ta naš odgovor seveda velja za slučaj, če sta se res tako dogovorila in sta bila z dogovorom oba zadovoljna. Sosea pa nikakor ne morete prisiliti, da bi Vam svet prodal.

Vprašanje 197. Mojega pol leta starega psa so zadnje dni prišle oči boleti. Oči so popolnoma zagnojene in črnina očesnega jabolka je bila v pričetku višnjeva, sedaj je pa na obeh očesih skoraj blede-bela. Pes klaverno hodi, malo vidi in se vsak hip kam zaleti. **Kakšno bolezen ima pes na očeh**, od kod je prišla in kako jo je zdraviti? (J. T. v T.)

Odgovor: Vaš pes ima vnetje očesne roženice, ki prihaja od vnetja očesnih vejic, nadalje od tega, če pride kaka neznaga v oko; včasih pa sploh ni vzroka dognati. Pri Vašem psu je prišla bolezen od vnetja vejic in ima torej Vaš pes pravzaprav dve očesni bolezni, in sicer vnetico vejic in vnetico roženice. Izpirajte oči vsak dan 2—3 krat z rastopino 5 g cinkovega vitrijola v 1 litru čistega kamiličnega čaja. Očesno jabolko pa namažite vsak dan dvakrat z mehkim čopičem s peklenskim kamnom, katerega se raztopi 1/2 g v 15 g vode.

Vprašanje 198. Pred tremi meseci sem kupil konja, ki je že takrat pri napajanju po malem pokašljeval in te bolezni še do danes ni izgubil. **Kako naj zdravim konja, da bo jenjal kašljati?** (M. T. v Č.)

Odgovor: Kašljanje pri konjih ni bolezen sama zase, temveč je le znamenje, kake druge bolezni v dihalih ali v grlu, zato je najprej bolezen določiti in to zdraviti, potem kašljanje samoodsebe preneha. Ker mi ne vemo, zaradi ktere bolezni Vaš konj kašlja, Vam tudi ne moremo svetovati in Vam toplo priporočamo poklicati živinozdravnika, kajti dolgotrajno kašljanje pri napajanju konja bolj ali manj kaže na nadušljivost, in zato Vam je biti onreznemu.

Vprašanje 199. Ali res sme vsak kmetovalec doma **vzrejeno živino zaklati** in meso nadrobno prodati, samo da plača dac? (J. S. v P.)

Odgovor: Posestnik sme doma vzrejeno živino zaklati in meso nadrobno prodati; paziti pa mora, da klanje pravočasno naznani, drugače pride v velike neprilike, kajti prestopek dotičnega zakona glede klanja živine brez pravočasnega naznanila se smatra za težkega.

Vprašanje 200. Imam tri leta staro lepo in dobro **pinogavsko kobilo**, ki je zgubila sedaj en zob (kočnik), ki je bil votel. Ali naj kobilo zaradi tega še imam, ali naj jo rajši prodam? (I. V. v V. Ž.)

Odgovor: Če je konju izpadel en zob, ne de nič in ni to vzrok, da bi se dober konj dal od hiše. Vendar je paziti na nekaj, zlasti pri mladem konju, in to je, da se v nasprotni čeljusti nasproti ležeči zob nič več ne drgne, ker ni več nasprotnega zoba; zato postane lahko čez nekaj let predolg ter pritiska na zobno meso, kar ima zle posledice. Tak konj ne more hitro jesti, ne dobro prežvekovati in slednjič popolnoma onemore. Tej nepriliki se pa hitro odpomore, če se konju predolgi zob odpili.

Vprašanje 201. Moje 8 mesecev staro **žrebe tako drgne z zobmi po žlebu**, da je že vsega pokvaril. Kaj je temu vzrok in kako odpomoči? (I. Š. v P.)

Odgovor: Drgnjenje sprednjih zob po žlebu je vsekakor razvada, ki prihaja od dolgega časa, ali pa se je konj naučil

od konja Naštevajo tudi še druge vzroke. Proti takemu drgnjenju priporočajo obiti žleb s ploščevino, ga namazati s katranom ali vanj nabiti žebelj z okroglimi glavici, drugega tik drugega. Drgnjenje zob samonasebi ni nič posebnega, a je največkrat početak hlapanja. Hlapanje se kaže v tem, da žival za hip neha dihati in vidno skrči mišice na sprednjem robu vrata, na grlu, jeziku in pižiralniku, grlo in zadnji del jezika potegne navzdol, na kar se požiralnik napolni z zrakom. ki ga potem žival požre. Pri tem čujemo eden ali dva glasova, podobna onemu ki nastane pri riganju. Požrti zrak ne more več iz želodca nazaj, zato imajo taki konji oslabiljena prebavila in so slabe vnositosti. Proti hlapanju je pri nas težko kaj ukreniti. Priporočamo Vam žleb tako prirediti, kakor je gori povedano, dajati žrebetu po nekoliko soli in vsekakor skrbeti, da se ne dolgočasi. Žrebe naj pride kar le moč na prosto; v hlevu se je po možnosti z njim prijazno igrati in krmi naj se namesto po trikrat po šestkrat in tudi večkrat.

Vprašanje 201. Pred dvema mesecema sem kupil 3 leta starega konja z zdravimi nogami. Sedaj se mu je naprevila na zadnji desni nogi pod bielej hrusta, izpod ktere se izceja gnoj, in noga je zatekla. Tudi na drugih treh nogah se je pokazala ta bolezen, a bolj neznatno, in noge niso otekle. Ljudje pravijo, **da ima konj rape**. Ali so to res rape, ali je kaj drugega, in kako jih je zdraviti? (Fr. M. v P.)

Odgovor: Bolezen Vašega konja so res rape, t. j. neka mokra vnetica kože na zadnji plati bieleja. V pričetku zadostuje rape izpirati z raztopino 200 g svinčenega sladkorja, 100 g žganega galusa v 4—5 litrih gorke vode. To izpiranje naj se vrši prvi dan dvakrat, pozneje pa po enkrat. V 4 do 5 dneh je navadno bolezen pri kraju, gnoj se ne izceja več in hrusta kmalu odpade. Če se potem vzlic temu še vedno kaže mokrota, potem je rano štipati z zmesjo iz 1 g jodoforma in 5 g tanina. Tenke kraste ni odpraskati, debele kraste naj se pa mažejo z vazelino. Preden se prične z zdravljenjem, je vso dolgo bielejo dlako porezati. Ravno konjem je nastiljati z dobro suho nasteljo; najboljša je slama, a slabo je žaganje in sploh vsaka nastelja, ki se prijemlje gnoja, ki izteka iz rape. Če konj ne šepa, potem se lahko rabi v suhem vremenu na suhih potih, drugače naj pa ostane v hlevu, dokler ne ozdravi. Če so rape zastarele, jih more ozdraviti le izkušen živinozdravnik.

Vprašanje 202 V naši občini sta nasadila pred dvema letoma dva gospodarja prav veliko hmelja ter sta zelo zadovoljna, češ da jima hmelj donaja zelo veliko dohodka. Ker hočem tudi jaz poskusiti s pridelovanjem hmelja, zato prosim pouka, kako globoko je zemljo prekopati, preden se hmelj sadi, koliko narazen je hmelj saditi in kdaj ter koliko daleč od sosedove meje? (I. Š. v P.)

Odgovor: Mi Vam prav zelo dajemo prav, če hočete poskusiti s pridelovanjem hmelja, kajti ob ugodnih razmerah daje hmelj izdatno boljši dohodek, kakor vse naše poljščine. Na ljubljanskem polju ima posestnik preko 10 oralov velik hmeljak; on se z njim silno hvali in veščaki stavijo ljubljanski hmelj glede kakovosti v prvo vrsto. Za hmeljak je zemljo še pred zimo do 1 m globoko zrigolati; zadostuje pa tudi manjša globina. Imenovani ljubljanski posestnik orje s Sackovim plugom $\frac{1}{2}$ m globoko; seveda je naše polje zelo rahlo. Hmeljeve sadike se sade spomladi po $\frac{1}{2}$ do $\frac{1}{4}$ m narazen v vrste, ki so tudi toliko narazen. Za sosedo se Vam ni nič brigati; na svoji njivi morete početi kar hočete.

Vprašanje 203. Ali sme mesar pustiti živinče, ki ga misli zaklati, po tri dni brez vsake hrane. Ali tako mučenje živali ni kaznivo? (I. K. pri Sv. A.)

Odgovor: Mučenje živali je političnim potom pač kaznivo, a mesarju je pri takem ravnanju težko priti do živega, in skoraj gotovo bi maloktero glavarstvo hotelo poseči v tako košljivo zadevo.

Gospodarske novice.

* Današnja številka je predzadnja v tem letu. Zadnjega decembra izide zadnja številka. Kdor ne bo več družbeni ud., naj lista nikar ne vrača, ker družba „Kmetovalca“ pošilja brez izjeme samo onim, ki plačajo udnino. Pri tej priliki prosimo družbene prijatelje, naj družbi pridobijo mnogo novih udov. — Ude, ki smo jih prosili za letnino pismeno od tukaj, prosimo kmalu poslati udnino, 4 krone, po poštni položnici, ki je bila pismu priložena.

* Glede oddaje sadnega drevja v l. 1904. opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi v tej številki.

* **Nedeljska šola za kmetijske mladeniče.** V Novem mestu je sedaj vsako nedeljo od 9 do 10 dopoldne kmetijski pouk za odrasle mladeniče. Ta šola je v hiši g. Jakšeta v Novem mestu (na desno od gostilne, „pri Slonu“), in se vzdržuje od kmetijske podružnice novomeške s tem namenom, da se kmetijski naraščaj kolikor mogoče izobrazuje v svojem poklicu. Do sedaj se je oglasilo že 18 mladeničev za ta pouk, a želeli je, da se jih še več priklasi, kajti čim večje je število, tem več bo tudi uspeha. Za sedaj poučuje v tej šoli pristav V. Rohrman z Grma, in sicer o živinoreji. Kakor hitro pa narase število ukaželjnih mladeničev tako, da se bo izplačalo pridobiti tudi drugih učnih moči, bodo pomagali tudi drugi naši strokovnjaki.

* **Vinska poskusna klet,** ki jo je c. kr. kmetijska družba to leto v Ljubljani ustanovila pod vodstvom deželnega potovalnega učitelja za vinstvo, g. Gombača, kaj lepo uspeva. Naprava je nekaj novega za našo deželo, pri kateri se je treba šele učiti in skušnje pridobivati, zato se razširja previdno, korak za korakom, da se slednjič doseže končni namen, ki je bil pri ustanovitvi določen za cilj: Ustanovitev deželne velike založne kleti na združni podlagi.

* **Umetnih gnojil** se naši gospodarji vedno bolj poslužujejo, in zlasti letos zaznamujemo velik napredek. Dočim je družba lansko leto oddala 659 strankam raznih gnojil, kakor Tomasove žindre, rudninskega in kostnega superfosfata, rožene moke, čilskega solitra, kajnita, kalijeve soli i. t. d., je teh gnojil to leto, in sicer do 15. decembra oddala 1130 strankam, med katerimi so nekatere vzele po več vagonov, n. pr. samo ribniška podružnica 7 vagonov.

* **Močna krmila,** in sicer lanene in sesamove tropine ima sedaj družba zopet v zalogi in jih bo imela vso zimo. Lanene tropine stanejo 18 K, sesamove pa 16 K 100 kg z vrečo vred v družbenem skladišču ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Vse te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Tomasovo žindro** za gnojenje travnikov ima družba v zalogi le 16 %, in jo oddaja po 6 K 20 h 100 kg z vrečami vred. Boljšo, t. j. 17 in 18 %, žindro po 6 K 50 h, odnosno po 6 K 80 h oddaja družba le naročnikom, ki skupaj naroče 1 vagon, ter jo potem pošlje naravnost iz zaloge v Trstu.

* **Kalijevo sol** oddaja družba 100 kg po 12 K 60 h in kajnit po 5 K. — Vsa umetna gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvemši kalijevo sol, ki se oddaja tudi v vrečah po 50 kg. Kdor gnoji travnikom s Tomasovo žindro, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12 do 13 % kalija ter stane 5 K. Mesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhu tega še prihrani 2 K 40 h.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba le v vrečah po 50 kg ali 100 kg in le udom. ki sami ne morejo ponjo v Ljubljano. Cena živinski soli je 3 K 38 h za 50 kg in 6 K 63 h za 100 kg, ter je denar brezpogojno naprej poslati, ker se družba na naročila brez denarja ne bo ozirala.

* Fosforovokislo klajno apno, in sicer od trdke Barthel na Dunaju, ima družba vsled opetovano in mnogostransko izražene želje svojih udov v zalogi ter ga oddaja 100 kg po 24 K, 50 kg po 12 K in v vrečkah po 5 kg pa po 2 K 20 h. Manj kakor 5 kg se ga ne oddaja. Denar za naročbe na klajno apno je naprej pošiljati in se na naročbe brez denarja ne bo osiral. Opozorjamo tudi na inserat v današnji številki „Kmetovalca“.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo

na občni zbor kmetijske podružnice na Vrhniki, ki bo v soboto, dne 19. decembra ob petih zvečer v občinski pisarni na Vrhniki.

S P O R E D:

1. Poročilo o delovanju in premoženju podružnice.
2. Volitev novega odbora.
3. Morebitni predlogi.

Na Vrhniki, dne 12. decembra 1903.

Jov. Lenarčič, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru kmet. podružnice v Begunjah (Gorenj.), ki bo v nedeljo, 20. decembra t. l. po cerkvenem opraviilu v šoli.

S P O R E D:

1. Načelnikovo poročilo.
2. Pobiranje udnine za l. 1904.
3. Raznoterosti, posebno o porabi udnine 2 K za podružnične potrebščine.

Opomnja: Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število udov, bo pol ure pozneje zbor sklepal pri vsakem številu udov.

Kmetijska podružnica v Begunjah, (Gorenjsko),

7. decembra 1903.

Val. Zavrl, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice c. kr. kmetijske družbe v Horjulu, ki bo dne 31. grudnia 1903, na sv. Silvestra dan ob devetih dopoldne v novi mežnariji v Horjulu, št. 97.

S P O R E D:

1. Načelniško računsko poročilo v pretekli upravni dobi od 6. avgusta 1899. do 31. grudnia 1903.
2. Volitev novega odbora in načelnika.
3. Pobiranje udnine in vpisovanje novih udov.
4. Razni nasveti in predlogi.

Opomnja: Če bi ob zgoraj navedenem času ne bilo zadostno število navzočih udov, bo pol ure kasneje občni zbor sklepčen brez ozira na število navzočih udov.

Kmetijska podružnica v Horjulu,

dne 5. grudnia 1903.

Ivan Stanovnik, t. č. načelnik.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi l. 1904.

Gg. ude prosimo, naj svoje naročitve na sadno drevje prilge pri svojih podružnicah, oni pa, ki niso uvrščeni v podružnice, v družbeni pisarni v Ljubljani ustno ali pisмено.

Oddajalo se bo visoko in prtično drevje. Ker zaloga posameznih skupin in različnih vrst ni velika, si družba pridruže pravico, da preobilne naročitve skrči in namestu naročenih vrst, ki so že pošle ali jih sploh nima, dá drevesa drugih primernih vrst, če jih bo še imela.

Naročitev na veliko število dreves družba ne bo zvrševala, ker je njena naloga pospeševanje sadjarstva po deželi sploh, in zato skrbi, da se dobre vrste kolikor mogoče razširijo med kmet-skimi posestniki.

Pri naročanju veljajo tele določbe:

1. Podružnica sklone, ali vzame za svoje ude brezplačna drevesca ali ne. Če jih vzame, potem mora poslati vso udnino glavnemu odboru v Ljubljano, če jih pa ne vzame, ji ostane polovica udnine za podružnične namene; le udnino gg. učiteljev mora vso poslati glavnemu odboru.

2. Če podružnica obdrži polovico udnine, morejo njeni udje dobiti po 4 drevesa za znižano ceno 2 kron.

3. Cena za vse drugo drevje je 70 vinarjev za drevesce.

4. Navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora, in sicer z zavojem vred.

5. Vsa naročila je treba vsaj

do 15. februarja 1904.

sporočiti družbi. Kdor do tega časa ne naroči brezplačnega drevja, potem ne bo imel več pravice do njega.

6. Če bi utegnili kaj drevja ostajati čez naročitev družbenih udov, ga morejo dobiti neudje po kroni 20 vinarjev drevesce.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Listnica uredništva.

J. P. v M. Prodaja tiskovin je obrtna zadeva, zato morate imeti od obrtne gosposke, t. j. od okrajnega glavarstva, posebno dovoljenje. — Če komu sodnijske tiskovine zastoj izpolnite, Vam nihče nič ne more.

V. Š. v G. Vi cestnega odbora ne morete prisiliti, da bi on naredil jarek pod cesto, ki bi odpeljeval vodo od Vaše hiše; Vi morete le cestni odbor prositi, da sami naredite ali pa cestni odbor naredi jarek na Vaše stroške.

I. B. v R. Če je oče razpolagal z vsem premoženjem, potem ima njegova obljuba, dati sinu 2000 K, nekaj veljave, a le za slučaj smrti. Navadna obljuba, da mu dá 2000 K, pa nima nobene veljave, ker je to darilo, čez katero se mora narediti notarski akt, če naj bo veljavno. Na račun dedščine ne more sin iz očeta nič izsiliti.

M. K. na D. Vi ste posestvo kupili tako, kakor je v zemljiški knjigi, in če se je sedaj izkazalo, da ima kdo še kake pravice do užitka posestva, Vam to ni nič mari; dotični opravičenec naj se drži tistega, ki je posestvo Vam prodal. — Vaša tožba je bila malostna (bagatelna); o takih tožbah razsodi sodnik polno-močno, in ni noben prižv več mogoč.

I. S. v M. Če je dotičnik na sleparski način dobil ali naredil podpise za prošnjo na deželni odbor in je slednji prošnji ustregel, naj občinski odbor to sporoči na deželni odbor, in ta bo gotovo svojo naredbo razveljavil. — Glede vran, kavk in srak ni za sedaj nič narediti. Na družbo prihaja toliko pritožb, da bo naša družba vzela to zadevo v roke.

I. M. v S. Vino morete na ta način poslati, da kupec pri kakem tretjem založi kupnino, katero ta šele izplača, ko kupec potrdi, da je s pošiljativjo zadovoljen.

I. K. pri S. A. Svinje se smejo rezati; drugače je vse pitanje zaman, kadar se bukajo. To seveda velja za domače in hrvaške prasiče, ne pa za angleške, ki se tako neznatno bukajo, da ni nobenega vplivanja na debelenje. — S trgovsko literaturo se ne pečemo. — Davek od posameznih kultur se plačuje po določenem tarifu na podlagi zemljiških cenitev in čistega katastralnega donosa.

J. S. na B. Pritožba ne bo nič izdala, ker v zakonu ni nikjer rečeno, da je grozdni most od sv. Martina most, potem pa vino. Kadar je most pokipel, je vino, in se mora kot vino zadati tudi pred sv. Martinom.

M. V. v K. Povračila za mačke, ki so jih psi ugonobili na polju, ne morete zahtevati.